

Ben, Orestes
Trygaios Aristeides

Antik Tragedya Romanları - 1

Trygaios Aristeides

BEN, ORESTES “Erinyeslerin Gözleri”

ISBN: 978-625-00-6516-7

1. Baskı - Kasım/2025

Yaratım

Mytho · Poiesis

poiesis@mythopoiesis.com

<https://mythopoiesis.com>

Satış & Dağıtım

OpusKitap

Opus Noesis Danışmanlık Ltd. Şti.

Sertifika No: 74731

<https://opuskitap.com.tr>

info@opuskitap.com.tr

Baskı

Dijital Baskı Merkezi

Sertifika No: 70810

© Trygaios Aristeides, 2025

Tüm hakları saklıdır.

Bu yayının hiçbir bölümü yazarın yazılı ön izni olmaksızın, herhangi bir şekilde yeniden üretilemez, basılı ya da dijital yollarla çoğaltılamaz. Kısa alıntılarda mutlaka kaynak belirtilmelidir.

BEN, ORESTES

“Erinyşlerin Gözleri”

• BİR ANTİK TRAGEDYA ROMANI •

TRYGAİOS ARİSTEİDES

Sevgili annemin anısına... Özlemle...

T.A.

Sunuş

Bu kitabı yazarken ne efsanelere inandım, ne de kahramanların mutlak hakikatine. Antik dünyanın gölgesinde, anlatılanların arka sokaklarında gezinmeye çalıştım. Orestes gibi düşünüp onun gibi hissetmeye çabaladım. Antik çağın en trajik karakterlerinden olan Orestes'in hikayesi bana hiçbir zaman yalnızca bir suçun kefareti, bir annenin ya da bir babanın intikamı gibi gelmedi. Ne tanrıların ne de insanların “yasalarından” yanaydım, korkunun ve arzunun gölgesinde insanın kendi yolunu arayışında yer aldım. Yaygın anlatılardaki “kahramanlaştırma”, “övme” ya da “yerme” anlayışından ısrarla uzak durarak, acılarıyla, sevinçleriyle, özlemleriye, pişmanlıklarıyla salt insan olan Orestes'e odaklanmaya çalıştım.

Okuyucuya baştan bir vaatte bulunmak istemem; kimileri için bu anlatı fazla soğuk, kimileri için ise gereğinden fazla içeriden gelebilir. Benim için önemli olan, mitolojinin o “yüce” denen gövdesinden bir parça soyup insana dair soruları diri tutmaktır. Geçmişin ağırlığını bugüne taşıyan bir bakış denedim.

Belki de, en başta kendime şu soruyu sormam gerekir:

Suç nedir? Eğer suç diye bir şey varsa bir eylemi ya da sözü suç olarak kim tanımlar ya da suç olmaktan kim çıkarır? Bir birey kendi var etmediği bir tanıma, modele göre yaşamak zorunda mıdır? Suç diye bir şeyin varlığına inanacaksak, bu suçun yükünü ve sorumluluğunu yalnızca faile mi yıkacağız, yoksa o suskun kalabalığa mı? O suçun tanımını yapan ya da yapanlar o suç dedikleri eylemde bulunursa adalet kimden beklenmeli, dünya sustuğunda birey kendi adaletini sağlayabilir mi ya da sağlamalı mı?

Bunlar yalnızca Orestes'in soruları ya da çıkmazları değil; kızını Troya Seferi uğruna kurban eden Agamemnon'un da çıkmazı, in-

sanların ve tanrıların sustuğu o sessizliğin ortasında kendi adaletini arayan Klytaimestra'nın da çıkmazı. Hepsini özetleyen bir soru daha sorabilirim; kim yaparsa suç, kim yaparsa adalet arayışı olacak? Bu kitabı bitirdiğinizde, belki siz de kendi sorularınızın yanıtlarını bulabilirsiniz.

Kaldı ki antik çağda da tragedyalar, destanlar ya da mitoloji anlatıları hep sorularına yanıtlar aramış, çıkmazlarla boğuşmuştu. Mitoloji çoğu kez romantize edilerek eğlenceli, ilginç öyküler olarak bize sunuluyor olsa da bir dokunup bin ah işitebileceğimiz bir dünyanın kapısını aralıyoruz aslında. Peki o dünyada dolaşmaya ne kadar hazırız?

Neden “mitolojik roman” değil de “bir antik tragedya romanı” diye sorulabilir elbette. Bu anlatının rotası, mitolojinin serbest dolaşımı çağrışımlarında değil, tragedyanın kurgusal disiplininde ilerliyor. Antik tragedya, etik ve politik çatışmayı, insanın kendiyile ve otoriteyle hesaplaşmasını merkeze alan bir türdür; mitolojik bir anlatıdan farklı olarak her daim tartışmaya açıktır.

Antik Yunanca isimlerin Latin harfleriyle yazılışında IPA standardını temel aldım. Bu tercihim de, okurda kafa karışıklığı yaratmak için değil, antik dilin sesine sadık kalmak için yaptım. İsimlerin yazılışında Yunanca özgün hallerinin özgün eserlerdeki çekimsiz formlarını dikkate aldım; çünkü antik kültüre saygı gösterilecekse -ki kesinlikle gösterilmeli ve bugünün geçmişe tahakkümünden arınılmalı- bu, günümüzün herhangi bir kültürünün (özellikle de İngiliz kültürü hegemonyasının) ya da bu kültürün, Roma kültüründeki yansıması aracı kılınarak değil, doğrudan ve aracısız yapılmalıdır. Karakterlerin çağları aşan seslerini en iyi duyabilmenin tek yolu da budur. Dolayısıyla, Achilles veya Aşil gibi aktarımlar aslını yansıtmadığı gibi tümüyle de gereksizdir ve bu nedenle özgün sesiyle “Akhilleus”

kullanımını tercih ettim. Dahası bu aslına sadakat anlayışını etik bir zorunluluk olarak görürüm.

Bazı isimler antik yazarlarda değişiklik gösterebiliyor; örneğin; kimi yazarlarda Klytaimestra olarak geçerken kimi yazarlarda ise Klytaimnestra olarak geçiyor. Burada yöntemim nettir: Hangi yazarın anlatısına sadık kaldıysam onun kullanımını esas aldım. Klytaimestra örneğinde, Aiskhylos’tan esinlendiğim için, onun yazım biçimini korudum.

Kimi sahnelerde antik yazarlar arasında ayrışma vardı, bu durumda, ya harmanlama yaptım ya da genel akışa ve anlatının ruhuna en uygun olanı seçtim. Temel kurguya sadakat konusunda hassas davranmaya; boşlukları ise keyfi değil, aslına ve genel kurguya mümkün olduğu kadar uygun biçimde doldurmaya çalıştım.

Kısacası, bu anlatıyı “mitolojik roman” olarak tanımlanmaktan çok “bir antik tragedya romanı” olarak tanımlamak daha uygun göründü, ne salt bir yeniden yazım, ne de mitolojik bir uyarlama. Tragedyanın düşünce dünyasında, kendi sesini arayan bir okuma, bir yorumlamadır. Mitoloji, fonda değil, doğrudan sahnededir ancak amaç yine de öyküsel bir anlatıdan çok, Orestes’in olaylara verdiği tepki ve iç dünyasında dolaşmaktı, sorularını sormak ve onunla birlikte yanıtlar aramaktı.

Şimdi okuma sırası, Orestes’in ilk cümlesinde.

Trygaios Aristeides • Ekim / 2025

Ben Orestes. Kral Agamemnon ile Klytaimestra'nın biricik oğlu. Kaç kuşaktır soyumuza musallat olan tanrısai bir lanetin son halkasıyım. Hayatım, özellikle de gençlik yıllarım acılarla ve kederlerle geçti. Tanrısai lanetin üzerine bir de annemin laneti eklendi. Peşime takılan ve her daim içimi kemiren öç cadıları Erinyslerden dolayı oradan oraya sürüklendim. Kimilerine göre aklını tümüyle yitirmiş, tam anlamıyla çıldırmış bir deliydim, kimilerine göreyse tanrıların lanetini yaşayan bir bahtsız.

Sürgün hayatım daha çocukken, babamın öldürölmesiyle başladı. Onu hiç görmedim. Ben doğar doğmaz, daha bir bebekken Mykenai'den ayrılmış. Koca bir donanmayla Troya Seferi'ne çıkmış. O günden sonra sarayda annem Klytaimestra, ablam Elektra, diğeri ablam Khrysothemis ve ben, dördümüz kaldık. Bir de misafirimiz vardı. Amcam

Menelaos ve teyzem Helene'nin kızları Hermione. Tabii bir de kölelerimiz ve lalam. Muhafızları saymıyorum tabii ki. Onlarla yakın bir temasımız hiç olmazdı.

Şimdi Mykenai'ye geri döndüm ve babamın mezarının başındayım. Mezarı da çok bakımsız kalmış. Kimse ilgilenmemiş. Kendi kaderine terk edilmiş. Her yerini otlar kaplamış. Saçlarımdan bir tutam kestim ve adak olarak mezarına adadım. Yasımın bir işareti olarak.

Ablam Elektra'yı bulmalıydım. Ona, başkalarına fark ettirmeden, kardeşinin, Orestes'in döndüğünü söylemeliydim. Şimdilerde ablamı hayal meyal hatırlıyorum. Ama yüzü büyük oranda silindi gitti zihnimden. Çok zaman geçti. Görsem tanır mıyım emin değilim. Zaten geçen zaman içinde o da çok değişmiş olmalı. Hatırladıklarım ise çocukluk hallerimize dairdi. Bazen onu dokuma tezgahının başında görürdüm. Canla başla kumaş dokumaya çalışırdı. Becerip beceremediğini ise bilmiyorum, ne de olsa küçük bir çocuktum ve pek anlamıyordum. Aslında dokuma yapmasına ihtiyacımız yoktu, kral ailesi olduğumuz için kölelerimiz ihtiyacımız olanı dokurlardı ama ablam Elektra hatırladığım kadarıyla dokuma yapmayı severdi. Ben de kimi zaman yanına gider ipliklerle kendime oyunlar çıkarırdım. Alır beni daha öteye götürür, "burada kal" derdi ve "tamam mı" diye de eklerdi peşinden. Hep aynı oyuncularla oynamaktan sıkılmış olan ben, kendime bulduğum yeni oyuncaklarla oynamaktan vazgeçmez, tekrar onun yanına gider ve ipliklerle oynamaya başlardım. Bu, defalarca tekrarlardı. Ama hiçbir seferinde kızmaz, her seferinde daha öteye götürür ve beni oraya bırakırdı. Bazen ben de ona özenir, bir taraftan

onun yaptığının aynısını yapmak isterdim. Ama bana izin vermezdi, “kumaş dokumak erkeklerin işi değil” derdi.

Sarayda hiç arkadaşım yoktu. Hermione vardı ama o kadınlar bölümündeydi ve onu çok nadiren görürdüm. Bir de kölelerimizin çocukları vardı. Kimi zaman onların arasına katılmak ve onlarla oynamak isterdim ama benden çekinirlerdi. Oldukça küçük bir çocuktum. Krallıktan, kral soyundan gelmekten anlamazdım ki, sadece oyun oynamak isterdim. Onların birbirleriyle neşe içinde oynamalarını gördükçe de içimde derin bir kıskançlık belirirdi. Onlar benimle oynamayınca ben de ablamın yanına gider onun dokumasını izler, ipliklerle kendime oyunlar üretirdim.

Kölelerin çocuklarının babaları vardı ve yanlarındaydı. Ben kralın oğluydum ama babamı hiç görmemiştim. Baba nasıl bir şeydi, kime denirdi bunları bilmezdim. Köle çocuklarında görmesem baba diye bir şeyin varlığından dahi haberim olmayacaktı. Zaman zaman onlara bakar, benim de babam olsaydı onunla ne yapardım diye düşünürdüm. Ama babam olmadığı için sorularımın yanıtını bulamazdım. Bazen anneme sorardım. “Benim babam var mı” derdim. O da kısaca “var tabii ki” derdi. “E nerede o zaman” diye yapıştırırdım hemen. Annemse bazen yanıt verir bazense başından savardı. Çok sorarsam da tersler ve kovardı. Yine bir gün böylesi sorularımı sormuştum ona. O zaman “Troya’da, savaşa” demişti. Troya ne, savaş ne bunları akıl edecek yaşta değildim o zamanlar. Tüm dünyayı içinde bulunduğum saraydan ibaret sanırdım. Ama Troya’dan da savaştan da nefret etmeye başlamıştım. Babam onlardaydı. Annem bir gün, “bütün erkekler Troya’ya savaşa gitti, bütün çocukların

babaları orada, bak onlar mızzmızlanıyor mu” diye çok fena kızmıştı. O günden sonra bir daha sormadım.

Kimi gecelerde annemin iniltilerini duyardım. Sessiz sessiz ağlardı. Zaman zaman bir şeyler mırıldansa da ne dediğini anlamazdım. Yıllar geçtikçe ağlamalar da azalarak son buldu. Aklım biraz erince bunların nedenini kavradım. Bir ablam daha varmış ve adı İphigeneia’yymış. Babamın en çok sevdiği çocuğuymuş. Varsa yoksa İphigeneia’yymış. Ama ölümü de yine babamdan dolayı olmuş. Babam bütün orduyu toplayıp Troya Seferi için Aulis’teki limana gitmiş. Ama bir türlü uygun rüzgarlar esmiyormuş. Biliciye sormuş, o da babamın Tanrıça Artemis’e karşı çok büyük bir saygısızlık yaptığı için uygun rüzgarlar estirmedeğini söylemiş. Bu saygısızlık da tanrıçanın kutsal geyiğini avlamakmış. Bunun çözümü ise babamın İphigeneia’yı tanrıçaya kurban etmesiymiş. Babam da Akhilleus ile evlendirme bahanesiyle annemi ve ablamı Aulis’e çağırılmış. Orada bilicinin sözlerine uyarak ablamı kurban etmiş. Bundan dolayı annem babama karşı çok öfkeli. Hatta ondan nefret ettiğini bile söyleyebilirim.

Ablamı öldürdümü için babama kızmalı mıyım, ondan nefret etmeli miyim hiç bilemedim. Ama “bir savaşta komutanın yaptıkları yargılanamaz” derlerdi hep. Ben de bu konuyu düşünmeli miyim bilemedim. Ama sanırım yine de onu hiç yargılamadım ve hiçbir zaman da ablamı öldürdü diye ona düşmanlık ya da nefret beslemedim. Savaş zamanları olur öyle şeyler diye düşünmek daha kolayıma geldi. Belki de ablamı hiç görmediğim ve hiç tanımadığım için ölümü beni pek etkilememiş olabilir ve o yüzden de öldürene karşı hiçbir nefret hissetmiyor olabilirim. İphigeneia’nın adı geçtiğinde

sanki yabancı birinden söz ediyorlarmış gibi geliyor bana. Abla deyince aklıma tek kişi ve tek isim geliyor, o da Elektra.

Son zamanlarda da sarayımıza birisi gelmeye başladı. Belki eskiden de geliyordu ama ben farkında değildim, bebektim çünkü. Sonradan fark ettiğim birisiydi. Babamın kuzeniymiş. Neden geliyor, ne yapıyor bilmiyordum. Bir de o neden Troya'da değildi onu da bilmiyorum. Bana pek iyi davranmazdı, dahası ben yokmuşum gibi davranırdı. İlk zamanlarda ona bebeklikten yeni çıkmış bir çocuk olarak yanına gider oynamaya çalışırdım ama beni eliyle kenara iter ilgilenmezdi. Ben de pek sevmemeye hatta ondan nefret etmeye başlamıştım. O geldiğinde uzağında durmaya çalışırdım. Bazen de benimle ilgilenirdi ama o zamanlar da daha çok dalga geçerdi. Adımın anlamı dağlı, dağda yaşayan demek. Bana hangi dağdansın, hangi dağdan geldin diye aklınca şakalar yapar takılırdı. Ama hiç yanıt vermezdim. İçin için kızardım ama kızgınlığımı ben de soğukluk ve sessizlik olarak yansıtırdım.

Onun adı Aigisthos'tu. Hayatımda çok büyük bir rol oynayacağını tabii ki o zamanlar kestiremezdim. Onun varlığı bir şekilde hayatımın akışını değiştirdi diyebilirim. Hem de bunu rahatlıkla söyleyebilirim. Bir gün kapı aralığında annemle konuşmalarını duydum. Annem bu kadar sık gelmemesini söylüyordu. İnsanların diline düşeceğiz diyordu. Ama Aigisthos hiç oralı olmuyordu. "Nasılsa burası zaten benimdi ve şimdi Agamemnon'dan sonra da ikimizin olacak ve hep birlikte olacağız, dile düşsek ne olur ki!" diyordu. Tabii ki çocuk aklımla bunların ne anlama geldiğini anlamıyordum. Ama bildiğim tek şey ondan hiç hoşlanmadığım

ve gelmesinden de gün geçtikçe daha çok rahatsız olmamdı. Ama annem arada sırada ona “dile düşeceğiz” dese de gelmesinden hiç rahatsız değildi, hatta gelmesine seviniyordu. Belki de annem çağırıyordu bilmiyorum.

Ondan ablam da hiç hoşlanmazdı. O geldiğinde hiç yanına gitmez, onunla hiç konuşmazdı. Kendi köşesine çekilirdi ama çoğu zaman da dokuma tezgahının başına geçer onunla uğraşırdı. Son zamanlarda o geldiğinde ben de ablamın yanına gitmeye başlamıştım. Ablam kendi kendine “geldi yine domuz herif” der söylenirdi. Babamın adını anar, “gelse bir an önce keşke” derdi.

Bir keresinde, geldiğinde o da ablamın yanına geldi. Annem de peşindeydi. Aigisthos dokumaya baktı. Eliyle tezgahdaki kumaşa dokunmaya yeltendiğinde ablam onun elini tutup itti. Aigisthos hiçbir şey söylemeden ve yapmadan öylece kalakaldı. Biraz bekledikten sonra odadan çıkmak için yeltendi. Annem de hemen onun peşinden çıkıyordu. Aigisthos;

— Çocukların da çok sevimsiz. Tıpkı babaları gibi. Belli, ona çekmişler.

Annem hiçbir şey söylemedi. Ablamın o hareketine çok şaşırmıştım, ama yine de o hareketi çok hoşuma gitmişti.

Bir gün annemi Aigisthos ile konuşurken duydum. Kentte söylenti çıkmış. İnsanlar “Agamemnon Troya’da öldü, yeni kralımız da Aigisthos” diyormuş. Aigisthos bunu duyunca önce sırtıttı sonra kahkahalar atarak gülmeye başladı ve kendi kendine yüksek sesle tekrarlıyordu;

— Yeni kralımız Aigisthos.

Bir süre sonra anneme doğru döndü ve;

— Burası zaten bizimdi, babam Thyestes ile birlikte hüküm sürüyorduk, ta ki Agamemnon elimizden alana kadar. Eski kral şimdi yeni kral olacak.

Belli ki bu yeni kral sözleri onu çok mutlu etmişti. Mykenai'ye kral olmak istediği her halinden belliydi. Annem, Aigisthos'u mutlu etmek için mi söyledi yoksa hep çekindiği söylentileri mi duyurmak istedi bunu anlayamamıştım. Ama duyduklarım beni üzmüş, daha çok da korkutmuştu. Babam Agamemnon ölmüş müydü gerçekten! Söyleyenlerin bir bildiği mi vardı, yoksa biri bir laf uydurdu ve herkes de ona mı inandı bilmiyordum. Bildiğim tek şey babamın ölmemesini istememdi. Ölmesin ve bir an önce gelsin istiyordum. Hem onun nasıl biri olduğunu çok merak ediyordum, hem babam olacaktı ve hem de bu Aigisthos denen adamdan kurtulacaktım. Ama bu söylentiler çok canımı sıkıyordu ve beni umutsuzluğa itiyordu.

Günler birbirinin hep aynısı olarak gelip geçti. Zaman zaman çıkan söylentilere artık alışmıştım ve umursamıyordum. Ama bir gün saraya biri geldi. Daha önce hiç görmemiştim, hiç tanıımıyordum. Söylediğine göre gözcüyümüş. Annem Klytaimestra'yı arıyordu. Annem de çıkıp geldi.

— Gözcünün geldiğini söylüyorlar.

— Evet benim kraliçem. Kral Agamemnon'dan gelen işaret ateşini izlemem için görevlendirdiğiniz gözcünüz.

— Bir işaret mi var gözcü, yoksa...

— Gördüm kraliçem. Troya ile ilgili ateşin ışığını gördüm. Troya düştü.

— Troya düştü mü?

— Evet kraliçem. Troya'nın düştüğünü söyleyen ateşin ışığını gözlerimle gördüm. Her gece parlak yıldızları izleyip, yorgunluktan uyumamak için bir şarkı tutturdum. Ama bugün ufukta o beklenen ateşi gördüm. Gecenin karanlığında ısı ısı ısı parlıyordu ve bana Troya'nın düştüğünü müjdeliyordu.

Yıllardır beklenen haber sonunda gelmişti. Annem görünüşte çok mutluydu. Ama bu durumun sadece görünüşte olduğunu çok iyi biliyordum. Sonraki zamanlarda da bu düşüncemde haklı çıktım.

Babam Troya seferine gideli neredeyse on yıl olmuştu. Artık bazı şeylere aklım eriyordu. O ana kadar babasız büyümüşüm ve baba özlemi içindeydim. Artık beklenen baba geliyordu. Böylelikle sarayımıza sıklıkla gelen Aigisthos'tan da kurtulma vakti gelmişti.

Aigisthos'a hizmet ederken hiçbir rahatsızlık duymayan hizmetçilerimiz de kralın dönüşüne seviniyorlardı ya da ben yanı ılıyordum. Ama her birinin yüzünde bir sevinç ifadesi yer alıyordu. Gerçekçi bir sevinç ifadesi mi yoksa öyle olması gerektiğini düşündükleri için mi bunu çözemi yordum. Belki de için için Aigisthos'tan nefret ediyorlardı. Ne de olsa bir hizmetçi için kralın kimin olduğunun çok önemi yoktu. Babamdan da nefret ediyorlar mıydı hiç bilmi yordum. Nihayetinde kim kral olursa olsun o hizmetçiydi ve hizmetçi olarak hayatına devam edecekti. Kralın iyisi kötüsü olmaz. Kral kraldır, hizmetçi de hizmetçi. Kralın değişmesi onun hizmetçi olduğu gerçeğini değiştirmeyecekti. Babamdan